

Met de zogenaamde schaduw op mijn longen was er ook weer een schaduw op mijn leven gevallen. *Grafenhof* was een afschuwelijk woord, daar heersten absoluut en volkomen onaantastbaar de geneesheer-directeur en diens assistent en diens assistent en de voor een jong mens als ik verschrikkelijke toestanden van een openbaar sanatorium voor longpatiënten. Terwijl ik toch hulp zocht, werd ik hier uitsluitend met hopeloosheid geconfronteerd, dat bleek al de eerste ogenblikken, de eerste uren, nog ongehoorder, de eerste dagen. De toestand van de patiënten ging niet vooruit, ging in de loop van de tijd achteruit, ook die van mezelf, ik vreesde hier precies dezelfde weg te moeten gaan als zij die eerder dan ik in Grafenhof waren opgenomen en aan wie ik niets anders kon aflezen dan een troosteloze gemoedsgesteldheid, bij wie ik niets anders kon bestuderen dan verval. Bij mijn eerste gang naar de kapel, waar elke dag een mis werd opgedragen, kreeg ik een tiental overlijdensadvertenties te lezen, laconieke teksten over de laatste weken van de overledene die, zo dacht ik, kortgeleden nog net zoals ik door die hoge koude gangen hadden gelopen. In hun sjofele naoorlogse kamerjassen, versleten vilten pantoffels, vieze nachthemdkragen trokken ze aan me voorbij, hun koortstabel onder de arm geklemd, achter elkaar, hun blikken argwanend op mij gericht, hun doel was de lighal, een half vervallen houten veranda in de open lucht, tegen het hoofdgebouw aan gebouwd, met uitzicht op de Heukareck, de tweeduizend meter hoge berg, die vier maanden lang aan één stuk door zijn kilometerslange schaduw wierp op het onder het sanatorium gelegen

Schwarzachdal, waar in die vier maanden de zon niet opging. Wat een infame verschrikking heeft de schepper hier verzonnen, dacht ik, wat een stuitende vorm van menselijke ellende. In het langslopen schroefden die ongetwijfeld definitief buiten de menselijke samenleving gestotenen, weerzinwekkend, armzalig en als het ware gekwetst in een heilige trots, hun bruine glazen spuugfles open en spuugden erin, met een perfide ernst hoestten ze hier overal schaamteloos en op een alleen door hen beheerste kunstige manier het slijm uit hun aangevreten longen en spuugden dat in de spuugfles. De gangen waren vol van dat plechtige getrek aan tientallen en nog eens tientallen opgevreten longkwabben en van het geslof van de vilten pantoffels over het met carbol doordrenkte linoleum. Een processie vond hier plaats, die in de lighal eindigde, zo plechtig als ik tot dan toe alleen bij katholieke begrafenis had meegemaakt, elke deelnemer aan die processie droeg zijn eigen monstrans voor zich uit: de bruine glazen spuugfles. Als de laatste in de lighal was aangekomen en zich had uitgestrekt op een van de verroeste spijlenbedden die daar in een lange rij stonden, als al die door hun ziekte allang misvormde lichamen met hun lange neuzen en grote oren, met hun lange armen en kromme benen en met hun penetrant-rottende geur zich in die versleten, grijze, muffe, helemaal niet meer verwarmende deken, die ik niet anders dan lorrendeken kon noemen, hadden gewikkeld, dan heerste er rust. Nu stond ik daar nog, in een hoek van waaruit ik alles heel duidelijk kon zien maar waar ik zelf nauwelijks ontdekt kon worden, *als de waarnemer* van een voor mij nieuwe monsterachtigheid, ja, absolute mensonwaardigheid, die alleen maar afstotelijk was, het summum van lelijkheid en meedogenloosheid, en toch hoorde ik er op dat moment al bij; ook ik had immers de spuugfles al in mijn handen, de koortstabel onder mijn arm, ook ik was al op weg naar de lighal. Angstig zocht ik in de lange rij spijlenbedden het mijne, het op twee na laatste, tussen twee zwijgende oude mannen, die urenlang voor dood op

hun bed lagen, totdat ze plotseling overeind kwamen om in hun spuugfles te spugen. Alle patiënten produceerden aan één stuk door sputum, de meeste in grote hoeveelheden, vele hadden niet slechts een, maar meerdere spuugflessen bij zich, alsof ze geen belangrijker taak hadden dan sputum produceren, alsof ze elkaar tot een steeds grotere sputumproductie aanzetten, een wedstrijd vond hier elke dag plaats, zo leek het wel, waarbij 's avonds diegene de winnaar was die het meest geconcentreerd de grootste hoeveelheid in zijn spuugfles had uitgespuugd. Ook van mij verwachtten de artsen niets anders dan dat ik meteen aan die wedstrijd meedeed, maar ik deed tevergeefs mijn best, ik produceerde geen sputum, ik spuugde en spuugde, maar mijn spuugfles bleef leeg. Dagenlang probeerde ik iets in de fles te spugen, het lukte niet, mijn keel was door mijn wanhopige spuugpogingen al helemaal rauw, de pijn leek op pijn bij een bevrozing, maar ik produceerde nog niet de kleinste hoeveelheid sputum. Maar had ik niet het hoge doktersbevel gekregen sputum te produceren? Het laboratorium wachtte op mijn sputum, alles in Grafenhof leek op mijn sputum te wachten, maar ik had het niet; ik had ten slotte de wil om sputum te produceren, uitsluitend die wil, en ik probeerde me te bekwamen in de kunst van het spugen door alle soorten slijmopwekking naast en achter en voor mij te bestuderen en zelf te proberen, maar ik produceerde alleen maar steeds meer keelpijn, mijn hele borstkas leek wel ontstoken. Gezien mijn lege spuugfles had ik het beklemmende gevoel dat ik *faalde*, en ik joeg mezelf steeds verder op tot een absolute slijmwil, tot een slijmhysterie. Mijn armzalige pogingen slijm te produceren bleven niet onopgemerkt, integendeel, ik had de indruk dat alle aandacht van alle patiënten gericht was op die pogingen van mij om slijm te produceren. Hoe verder ik mijn slijmhysterie opvoerde, des te harder was de kijkstraf van mijn medepatiënten, ze straftten me onafgebroken met hun blikken en met een des te grotere slijmkunst door me vanuit alle hoeken en gaten te laten

zien hoe je moest spugen, hoe je je longkwabben prikkelt om het slijm eruit te krijgen, alsof ze al jarenlang speelden op een instrument dat ze zich in de loop van de tijd helemaal eigen hadden gemaakt, op hun longen, ze speelden op hun longkwabben als op snaarinstrumenten, met een weergalozе virtuositeit. Hier had ik geen enkele kans, in het orkest waren ze op beschamende wijze op elkaar afgestemd, ze waren al zo ver in hun vakmanschap dat het onzinnig was te denken dat ik mee kon spelen, hoe ik ook aan mijn longkwabben rukte en trok, hun duivelse blikken, hun perfide argwaan, hun gelach vol leedvermaak wezen me onophoudelijk op mijn diletantisme, mijn onvermogen, mijn waarodeloze niet-kunst. De meesters in hun vak hadden drie tot vier flessen slijm naast zich, mijn fles was leeg, ik schroefde hem telkens weer wanhopig open en teleurgesteld weer dicht. Maar ik moest spugen! Iedereen eiste dat van mij. Ten slotte gebruikte ik geweld, ik produceerde lange intensieve hoestbuien, steeds meer hoestbuien, totdat ik uiteindelijk een meester was in het kunstmatig opwekken van hoestbuien, en ik spuugde. Ik spuugde in de fles en rende ermee naar het laboratorium. Het was onbruikbaar. Na nog drie, vier dagen kwelde ik mijn longen zo dat ik echt bruikbaar slijm uit mijn longen hoestte, gaandeweg vulde ik mijn fles tot op de helft. Ik was nog steeds een diletant, maar ik gaf aanleiding tot hoop, de inhoud van mijn fles werd aanvaard, al was hij eerst nog wantrouwig tegen het licht gehouden. Ik was een longpatiënt, dus moest ik spugen! Maar ik was niet positief, ik mocht me geen volwaardig lid van deze samenzwering voelen. De verachting raakte me diep. Iedereen was besmettelijk, dus positief, ik niet. Opnieuw en vervolgens om de dag moest ik sputum inleveren, ik had al routine, mijn longkwabben waren aan de marteling gewend, ik produceerde nu al met grote zekerheid sputum, een halve fles in de morgen, een halve in de middag, het laboratorium was tevreden. Maar ik bleef negatief. Eerst waren, zo leek mij, alleen de artsen teleurgesteld, uiteindelijk ikzelf. Er